

soL 28 Şubat 2013 DEĞERLENDİRMELER OĞUZ OYAN  
AKP'nin ANAYASASI

İki soruya yanıt arayalım: - AKP'nin yeni bir anayasa ihtiyacının kaynakları nelerdir? - Diğer partilerin yeni anayasa ihtiyaçları veya katıldıkları/katılmak zorunda kaldıkları bu süreçten beklentileri nelerdir?

Birinci soru şöyle de sorulabilirdi: 12 Eylül 2010 kısmi anayasa değişikliği referandumuyla, alt hukuktaki düzenlemelerle, kararnamelerle, genelgelerle, oldu-bittilerle kendi rejimini toptan bir anayasa değişikliğine gitmeden de aşağı yukarı inşa etmiş olan 10 yıllık bir iktidar partisi niçin anayasayı toptan değiştirmek ister?

Şu nedenlerle: a) Kendi rejimini konsolide etmek bakımından yeni anayasal düzenlemelere ihtiyaç duyduğundan; b) Geriye dönüşü (kolayca) mümkün olmayacak bir üst hukuk güvencesi aradığından; c) Yeni rejimi yeni bir anayasayla taçlandırmayı farz gördüğünden; d) Yeni anayasayı bazı pazarlıkların da aracı olarak kullanmak istediğinden; e) Laiklik, hukuk devleti gibi bazı ayak bağlarından kurtulmak istediğinden. Biraz daha açalım:

(i) Rejimin konsolidasyonu, öncelikle iktidarın kaybedilmesi kaygısının bertaraf edilmesine dayanıyor. Seçimlerin kaybedilmemesi için, AKP'nin en güçlü figürü olan Erdoğan'ın pasif bir cumhurbaşkanlığına hapsedilmemesi gerek. AKP seçimlere ikinci adamlarıyla değil, birinci adamının öncülüğünde girebilmeli. Bunun için de güçlü ve taraflı yani partili başkanlık rejimi formüle edilmek isteniyor.

(ii) İkincisi, genel seçimler yitirilse bile başkanın istediği hükümeti kurabileceği bir süper başkanlık rejimi tasarlanmak isteniyor. Anayasa Komisyonu Başkanı Burhan Kuzu bunu "Menderes, Demirel, Özal çalışmış ama koalisyon yemişler; Tayip Bey çalışıyor, koalisyon yiyecek; ne zaman bilemem" diyerek özetliyor ve başkanlık rejimini bunun panzehiri olarak

sunuyor. (Kayseri Dergi'ye verilen röportajdan nakleden 8 Şubat 2013 tarihli günlük basın). Özetle, başkanlık rejimi arayışı sadece dikta yönelişinden ibaret değil; iktidardan gitmemenin de sihirli bir aracı. İktidar kaybı, "devr-i sabık" yaratabileceği için ürküntü veriyor. "A la turca" başkanlık rejimiyle bunun en azından iki dönem yani 2014-2024 arasında imkânsızlaştırılması isteniyor. Sonrasında, eğer toplumsal dönüşüm hâlâ tam kıvama getirilememişse, "Allah kerim"...

(iii) Yargı konusunda 12 Eylül 2010 referandumuyla elde edilenler yeterli görülüyor; iktidar bloğu içindeki çatışma alanlarını Erdoğan lehine çözme güvencesini tam taşıyor; HSYK, Danıştay ve Yargıtay'ın ele geçirilmesi yetmiyor; özellikle de varlık nedeni kamu hukukunu/kamu çıkarını gözetmek, idarenin tasarruflarını (ihaleler, özelleştirmeler) kamu denetimine tabi kılmak olan Danıştay'ın varlığı bile rahatsız ediyor. Özetle, gerçek "yetmez ama evetçiler" bizzat AKP ve Erdoğan oluyor. (AB yetkilileri ve yerli liberaller bunu anlamakta çok güçlük çekiyorlar!).

(iv) Ülkedeki idari yapının anayasal düzlemde değiştirilmesi şart görülüyor. Bu sadece Kürt açılımı bakımından değil, hem başkanlık rejimine uygun bir idari/siyasi yapılanma hem de Türkiye'nin Irak-Suriye sınırlarının değişmesine hazırlık açısından gerekli görülüyor.

(v) Anayasadan millet tanım ve kavramının çıkarılması, İslamiyet tutkalı üzerinden ülke/bölge egemenliğini hedefleyen bir iktidar açısından vazgeçilmez görünüyor. Bunun Kürt açılımının/iç barışın bir vazgeçilmesi olarak sunulabilmesi de iktidara ilave bir meşruiyet gerekçesi kazandırıyor.

(vi) Yeni Anayasa ve Kürt açılımı bakımından içte olduğundan daha fazla ABD ve AB'de yaratılan beklentilerin karşılanması gerekiyor. AKP, yeni anayasa aracılığıyla Kürt sorununu çözen parti olarak siyasi vazgeçilmezliğini kanıtlamak istiyor.

AKP'nin yeni anayasadan beklentileri daha da çeşitlendirilebilir. Ama ne beklemediği tek cümlede özetlenebilir: Demokrasiyi kendine hizmet ettiği sürece muteber bir araç olarak gören bir siyasal İslam hareketinin çıkış noktaları arasında daha demokratik bir anayasa tasavvuru olamaz. Arada bazı demokratik açılımlara rıza göstermesi bunu değiştirmez.

